

V 20126 C 2

Lettische Zeitung
L A T V I J A
 Nr. 9 (1351) 1. März 1969
 Herausgeber: Lettische Volksgemeinschaft in der Bundesrepublik Deutschland e.V. (Lettisches Zentralkomitee).
 Verantwortlich für den Inhalt und den Anzeigenteil:
 Oskars Kal js.
 Redaktion und Verlag:
 242 Eutin/Holstein.
 Postfach 107,
 Verlagsleiter: N. Leimanis.
 Druck: Hermann Sönksen, Plön.
 Gerichtsstand: Eutin/Holst.

L A T V I J A

LATVIAN NEWSPAPER

Sestdien, 1969. g. 1. mart
 Nr. 9 (1351)
 Izdev js: Latviešu centr li komiteja V cij . Atbild gais redaktors Oskars Kal js. Apg ds un redakcija: 242 Eutin/Holst., Postfach 107,
 Ferd.-Tönnes-Str. 11,
 Deutschland. Tālr. 2470.
 Redaktori: Anglij — A. Liepi-a, 34 Kingsmead Road. London S. W. 2. T lr. 01-674-7996.
 Zviedrij — J nis Rudz tis, Byggmäst. g. 1 C, S-754 35 Uppsala. Tel. 144424, Postg. 1019 07.

Mūsu vecākā posma raksti

jauns pētījums par ievērojamo bibliografu un
LATVIEŠU GRAMATU IZPLATĪTĀJU J. F. FONREKI

Getingenes zinātniskajam izdevumam *Göttinger Jahrbuch*, 1968, pazstamais igauņu zinātnieks Oto A. V. bermanis (Webermann) publicēja kopus par Johanu Friedrichu fon Reki. (Recke). Šis raksts var būt interesants arī latviešu humanistiem, jo minētajam Kurzemes hercogistes beigu posma darbiniekam mūsu kultūras vēsturē ir nežēlīga vieta: viņš kopā ar K. Ed. Naprski (Napierisky) sastādījis katram mūsu literatūras vai vēstures interesentam gluži nepieciešamo Rakstnieku leksikonu (Allgemeines Schriftsteller- und Gelehrten-Lexikon der Provinzen Livland, Esthland und Kurland), kura otrā daļa sāka izpausties Jelgavā 1827.—1832. g. (T. Beizes papildinājumu divi sējumi 1859.—1861. g.).

Piebilstams, ka abi minētie šā darba autori nav bijuši dižciltīgi Baltijas valsts iedzīvotāji. Kā savus rakstus aizveda O. V. bermanis, Reke tikai valsts, avansdams ierēdņa dienestā pakāpnieks, iekavīvis dižciltīgi sarakstos; Naprskas netālo senos, pēdējos. J. Strauberga pētījumiem (kā viņš sarunā apliecināja šā raksta autoram), ir pazīstami Rīgas latviešu saimnieciskie darbinieki Šteinhauseri (sal. Latvju Encikl. 3, 2401. lpp.).

O. V. bermanis, savs rakstus „Johann Friedrich von Recke und Göttingen“, sniegs plašā literatūras norādē, pašsīki aplūkojis Rekes attiecības ar Getingenas universitāti. Ieguvis tur savu akadēmisko izglītību, Reke pēdējā laikā mūsu bijis savas augstskolas atzinīgais ciestājs. Zīmīgi arī, ka sakarā ar to viņam nav bijuši tikai trijnieki privātpersonas, bet valsts paplašinājusies, kad viņš bija izvirzījies par vadošo personu 1816. g. Jelgavā dibinātā Kurzemes literatūras un akadēmiskās biedrības un tamlīdzīgi gadus valsts atvērtajā Kurzemes provinces mēģinājumā.

O. V. bermanim izdevies, izmantojot Getingenas uc. arhīvu materi-

ri, izsekot, ar kuru mūsu valsts laikā akadēmiskā izglītība personām Reke kopā ar studiju laikiem (viņš immatrikulējies Getingenā 1781. g.) izveidojušas tuvās attiecības. Viņš pēdējā studijā darbojies Jelgavā, starp citu, sarakstījis ar Dr. J. D. Reisu (Reuss), kas bija virsbibliotēkars Getingenā, tātad par Rakstnieku leksikona rakstīšanas lietm.

Ja dažs labs mūsu zemes valsts tautas pilsonis latviešu rakstus un periodiku necik augstā līmenī, tad Reke, kam Kurzemes guberņas pēdējais darboties ar zemnieku dzimtbūvniecības atcelšanas lietas, bijuši citdi uzskati. Viņam šķiet, ka latviešu iespiesto darbi nevienvalcami pašū zem, bet atzinis tos par pietiekami nozīmīgiem, lai sūtītu ar uzreizēm.

O. V. bermanis savos pētījumos noskaidrojis, ka Getingenas universitātes 100 gadu jubilejā (1837. g.) jau kā šīs augstskolas goda doktors un Kurzemes literatūras un akadēmiskās biedrības apsveicju delegācijas galvenā persona, Reke iepazīs ar Bonnas universitātes bibliotēkām Velkeru. Pēdējā interesēties par Latvijā iespiesto gramatu iegāšanu viā bibliotēkai, Reke 1841. g. aizsūtījis kodus skaitu latviešu gramatu ar uz Bonnu.

paši ievērojami ir Rekes gramatu sējumi no Jelgavas uz Getingenā, turienes universitātes bibliotēkai. Bibliofils J. Misiš jau divdesmito gadu skaitā bija noskaidrojis, ka to bijis pavisam ar 148 virsrakstiem. Pēdējā O. V. bermana pētījumiem Getingenas arhīvu materiālos, šādu gramatu sējumu bijis pavisam 17, laikā no 1826. līdz 1846. gadam. Rekes sējuma bijušas arī dažas Latvijā izdotas igauņu gramatas.

Zīmīgi, ka Rekes sējuma gramatu starp nav bijuši tikai jauni iespaidumi, bet arī daudz agrāki iznākušie darbi, tātad vesela rinda Vecstendera rakstu, pat 1570. gada Kurzemes baznīcu nolikums. Latviešu rakstu vecākā posma pēdējais tagad Getingenā uzies dažu labu viņam derīgu darbu, to starp arī tādus, kas pašā Latvijā tagad ir liels retums.

Nevar neatzīmēt, ka Rekes dienas starp bijuši arī pilnīgi un iesieti 1822.—1840. g. „Latviešu Avīžu“ komplekti. O. V. bermanim nācies konstatēt, ka šie mūsu laikrakstu sējumi Otrā pasaules kara apstākļos gājuši bojā. Tā kā šis veclatviešu izdevuma komplekts vispār nav vairs atlicis necik daudz, šis žurnāls gaus mūsu mājās.

Kārlis Draviš

Aicinājums biļetenu un žurnālu redaktoriem

Mūsu kultūras dzīves svarīga sastāvdaļa ir draudžu, biedrību, organizāciju un privātpersonu izdotie biļeteni un žurnāli.

Zinātnisku rakstu krājuma „Arhīva“ X sējums būs veltīts mūsu preseī un tādēļ ir vajadzīga arī informācija par šiem biļeteniem un žurnāliem. Lūgums aicinājums redaktoriem vai izdevējiem sniegt sekojošas ziņas: 1) Biļetena vai žurnāla nosaukums, 2) kas to izdod?, 3) cik bieži gadā, 4) ja biļetenam abonēšanas maksa — cik tā liela?, 5) biļetena tirāža, 6) redaktora vārds un uzvārds, 7) redaktora dzimšanas vieta un datums, 8) redaktora izglītība, 9) redaktora sabiedriskais amats, 10) adrese.

Lūdzam atsaukties arī tos redaktorus, kas redīgē svešvalodās iznākušos žurnālus.

Melburnas latviešu biedrības bibliotēka krāj visu, ko brīvā pasaulē publicē latvieši un ko par latviešiem publicē. Ja jūsu biļetens vēl bibliotēkai nepienāk, lūdzam rūpēties, lai to piesūtītu sīkākai bibliografiskai apstrādāšanai.

Augšējās ziņas par biļetenu, resp. žurnālu lūdzam adresēt: **Arhīvs, 3 Dickens St. Elwood, Vic. 3184, Australia**, bet biļetenu (žurnālu) lūdzam sūtīt, adresējot Latvian Library (tā pati adrese).

Edgars Dunsdorfs,
Arhīva redaktors

Preses laudis vēlēs

LPB Vācijas kopa šajā pavasarī paredzējusi valdes vēlēšanas. Valde jau izraudzījusi vēlēšanu komisiju: V. Likerts (priekšsēdis), Alb. Eglītis (sekretārs) un J. Liepiņš (loceklis).

Kandidāti valdes un revīzijas komisijas locekļiem, ar kandidāta parakstu, ka piekrit kandidēšanai, jāiesūta vēlēšanu komisijas priekšsēdim: **V. Likertam, 4 Düsseldorf-Wersten, Kärtner Weg 44**, līdz 1. aprīlim. Vēlēšanas paredzētas pa pastu no 1. aprīļa līdz 1. maijam. Kandidātu sarakstus vēlēšanu komisija piesūtīs katram biedram savlaicīgi.

Līdzšinējā valde 15. februāra sēdē nolēma valdes locekļu skaitu paaugstināt uz pieci, līdzšinējo triju vietā, bet revīzijas komisijas locekļu skaitu uz trīs. Vēlēšanās varēs piedalīties tie biedri, kuri biedru naudu samaksājuši par 1968. gadu. Biedru naudas maksājamas kasierim: **O. Kalējam, 242 Eutin, Postfach 107.**

Aicinājums izdevējiem un autoriem

Ziemeļamerikas latviešu kultūras fonda valde dara zināmu, ka ierosinājumi godalgu piešķiršanā šogad iesūtāmi līdz 15. martam. Dailliteratūras grāmatas, zinātniski, mūzikāliju un citi 1968. gada izdevumi, ko autori, organizācijas vai ieinteresētās personas ieskatītu par cienīgiem saņemt KF godalgas, kā arī priekšlikumi